

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

11 юли 1996 година*

„Държавни помощи – Компетентност на националните юрисдикции в случай на паралелно сезиране на Комисията – Понятие за държавна помощ – Последници от нарушението на член 93, параграф 3, последно изречение от Договора за ЕО”

По дело C-39/94

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, на основание член 177 от Договора за ЕО, от Tribunal de Commerce, Париж (Франция), по спора, висящ пред този съд между

Syndicat français de l'Express international (SFEI) и др.

и

La Poste и др.

относно тълкуването на членове 92 и 93 от Договора за ЕО,

СЪДЪТ,

в състав: г-н G. C. Rodríguez Iglesias, председател, г-н C. N. Kakouris, г-н J.-P. Puissochet и г-н G. Hirsch, председатели на състав, г-н G. F. Mancini, г-н C. Gulmann (докладчик), г-н J. L. Murray, г-н P. Jann и г-н H. Ragnemalm, съдии,

генерален адвокат : г-н F. G. Jacobs,

секретар : г-жа D. Louterman-Hubeau, главен администратор,

като взе предвид писмените становища, представени:

- за Syndicat Français de l'Express International и др. от адв. Eric Morgan de Rivery, адвокат от Парижката адвокатска колегия,

- за TAT SA, от адв. Valérie Bouaziz Torron и Dominique Berlin, адвокати от Парижката адвокатска колегия,

- за френското правителство от г-н Jean-Marc Belorgey, ръководител на мисия в дирекцията по правните въпроси към Министерството на външните работи, и г-жа Catherine de Salins, заместник-директор в същата дирекция в качеството на представители,

- за германското правителство, от г-н Ernst Röder, Ministerialrat във Федералното министерство на икономиката и г-н Bernd Klope, Regierungsrat в същото министерство, в качеството на представители,

- за испанското правителство, от г-н Alberto José Navarro González, генерален директор на правната и институционална координация на Общността и г-жа Gloria

* Език на производството: френски.

Calvo Díaz, abogado del Estado, от правната служба на държавата, в качеството на представители,

- за Комисията на Европейските общности от г-н Michel Nolin и г-н Ben Smulders, членове на правната служба, в качеството на представители,

след като изслуша устните становище на Syndicat Français de l'Express International и др. за който се явяват адв. Eric Morgan de Rivery и Jacques Derenne, адвокат от Парижката адвокатска колегия, на Société française de messagerie internationale (Френското дружество за международни съобщения), за което се явява адв. Manuel Bosque, адвокат от адвокатската колегия на Seine-Saint-Denis, на френското правителство, за което се явява г-жа Catherine de Salins, на германското правителство, за което се явява г-н Ernst Röder и Bernd Kloke, на испанското правителство, за което се явява г-жа Gloria Calvo Díaz и на Комисията, за която се явява г-н Michel Nolin и г-н Ben Smulders, в съдебното заседание на 24 октомври 1995 г.,

предвид доклада за съдебното заседание,

като изслуша заключението на генералния адвокат в съдебното заседание на 14 декември 1995 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Решение от 5 януари 1994 г., постъпило в Съда на 31 януари същата година, Tribunal de commerce, Париж (Търговският съд на Париж) е поставил, въз основа на член 177 от Договора за ЕО, няколко въпроса относно тълкуването на членове 92 и 93 от Договора.

2. Тези въпроси са били поставени в рамките на един спор между Syndicat français de l'Express international (по-долу „SFEI”) и пет предприятия, които са част от него, DHL International, Service Crie-LFAL, May Courier International, Federal Express и Express Transports Communications, от една страна, и Société française de messagerie internationale (наричан по-долу „SFMI”), Chronopost, La Poste, Holding des filiales de la Poste, Sofipost, Société de transport aérien transrégional (наричано по-нататък „ТАТ”) и ТАТ Express, от друга страна. Този спор се отнася до логистичната и търговската помощ, предоставяна от La Poste на SFEI и на Chronopost, при упражняване на тяхната дейност за експресна поща.

3. Експресната поща е една персонализирана услуга за изпращане на документи и колетни в кратки срокове. Тя отговаря на нуждите на една делова клиентела, за която доставянето на получателя в гарантирани срокове е основно. Във Франция, този сектор е открит за свободна конкуренция, за разлика от обикновената поща, която е обект на монопол от La Poste.

4. С цел да подобри позицията си на пазара на експресната поща, френската пощенска администрация е модернизирала услугата си в тази област, Postadex, която тя е преименувала на EMS Chronopost. В края на 1985 г. тя е поверила нейното управление и развитие на едно частно дружество, създадено за тази цел, SFMI. Тогаво 66 % от капитала му е принадлежал на Sofipost, самото то дъщерно дружество със 100 % участие на La Poste. Останалите 34 % от капитала са били записани от ТАТ.

5. През първите месеци на 1986 г. La Poste е поканило клиентите на услугата Postadex да се обърнат към услугата EMS Chronopost. След това, една инструкция на Министерството на пощите и далекосъобщенията от 19 август 1986 г. (Bulletin officiel des PTT, 1986 г., стр. 311 и последващи), е уточнила условията за използването и пускането на пазара на услугата EMS Chronopost. Тя е щяла да бъде предоставяна от SFMI, главно със средствата на La Poste, допълнени от тези на TAT Express, дружество за експресни превози, дъщерно дружество на TAT. La Poste е щяла да оказва на SFMI помощ, изразяваща се, от една страна, в поставянето на разположение на нейните пощенски станции и на част от нейния персонал за събирането, класирането, превоза и разнасянето на пратките на клиентите (наричано по-нататък „логистична помощ“) и, от друга страна, в рекламата, проучването на пазара и консултирането на клиентелата (наричано по-нататък „търговска помощ“).

6. Стартирането и растежа на SFMI са били бързи. От 200 милиона френски франка, през първата му финансова година - 1986 г., оборотът му се увеличил на 720 милиона френски франка през 1988 г., на 1,03 милиарда френски франка през 1989 г. и на 1,34 милиарда френски франка през 1991 г.

7. На 1 януари 1991 г. La Poste, дотогава част от държавната администрация, е станала самостоятелно юридическо лице по публичното право. Закон № 90-568 от 2 юли 1990 г. относно организацията на обществените услуги на пощата и далекосъобщенията Ж е разрешил изрично да развива, наред с функциите за обществено обслужване, дейности в областите, отворени за частната инициатива.

8. През 1992 г., структурата на дейност в областта на експресните куриерски услуги е била променена в резултат на създаването от френската пощенска служба - La Poste, германската, нидерландската, канадската и шведската поща, от една страна, и австралийската служба за куриерски услуги TNT, от друга страна, на един общ оператор в областта на международните експресни куриерски услуги, GNEW (концентрацията е разрешена от Комисията на 2 декември 1991 г., ОВ С 322, стр. 19). Националната дейност е била поверена на едно ново дружество, Chronopost, 66 % притежавано от Sofipost и 34 % от TAT. По отношение на международния сектор, той е бил оставен на SFMI, което е преминало под контрола на GNEW Франция, френското дъщерно дружество на общия оператор. В тази нова структура, Chronopost събира и разнася, за сметка на SFMI международните пратки, поверени на GNEW. До 1 януари 1995 г., La Poste е гарантирала правото на изключителен достъп до неговата мрежа на GNEW-SFMI и Chronopost не е могло да конкурира SFMI..

9. Тъй като е счело, че условията на логистична и търговска помощ, предоставяна от La Poste на SFMI, е представлявала държавни помощи, несъвместими с общия пазар и те са нарушавали равенството в конкуренцията, SFEI е депозирало жалба на 21 декември 1990 г. пред Комисията на Европейските общности и пред Conseil français de la concurrence (Френски съвет по конкуренцията). То е изтъквало по-специално, че съдействието на пощенската администрация е позволявало на SFMI да прилага много по-ниски тарифи от тези на неговите конкуренти.

10. На 10 март 1992 г., Комисията е отхвърлила жалбата на SFEI, въз основа на член 92 от Договора. Тогава SFEI и три от предприятията членове, на 16 май 1992 г. са завели иск за отмяна на това решение до Съда (по дело С-222/92). Тъй като Комисията е оттеглила решението си, за да може „с оглед на някои данни в тази искова молба ... да попълни преписката с допълнителни сведения“ Съдът е премахнал делото с Определение от 18 ноември 1992 г.

11. Оттогава, Комисията продължава разглеждането на преписката, по-специално, тя е поискала на два пъти сведения от френските органи. Все пак тя нито се е произнесла окончателно, нито е взела становище по въпроса дали оспорваните мерки представляват държавни помощи по смисъла на член 92 от Договора.

12. Предвид тези условия SFEI и посочените по-горе пет дружества са предявили, на 16 юни 1993 г. пред Tribunal de Commerce, Париж, иск срещу SFMI, Chronopost, La Poste, Sofipost, TAT и TAT Express. С него е трябвало да се приеме за установено, че логистичната и търговска помощ, предоставяна от La Poste на SFMI и на Chronopost е представлявала държавна помощ, и че тя е била въведена без предварителна нотификация на Комисията, в нарушение на член 93, параграф 3, второ изречение от Договора. В резултат на това се е искало да бъде разпоредено, от една страна на La Poste, да преустанови незабавно да предоставя описаните държавни помощи, и от друга страна, на SFMI, както и на Chronopost, да върнат на La Poste всички незаконни държавни помощи, получени от тяхното създаване, или 2 139 милиона френски франка за периода 1986 - 1991 г. Ищците по главното производство искат също от ответниците 216 милиона френски франка обезщетение за загуби и пропуснати ползи.

13. От исканията, представени от SFEI и др. пред националната юрисдикция следва, че предполагаемата логистична помощ се изразява в предоставянето на SFMI на пощенските инфраструктури, включващи 300 000 души персонал, 73 000 ежедневни обиколки на пощальони, 16 835 сгради, 50 000 превозни средства, 300 вагона и 22 самолета, срещу едно необичайно ниско заплащане, като и предоставянето на облекчена процедура на освобождаване от митницата и необичайно благоприятни условия за плащане на La Poste. La Poste се предполага още, че предоставя търговска помощ на SFMI и на Chronopost. От една страна, последните са имали достъп до клиентелата на La Poste. От друга страна, те се възползвали от нейните промоционални и рекламни кампании. Според SFEI, помощта се състои в разликата между заплатеното за тази помощ възнаграждение и пазарната Ж цена.

14. Ответниците по главното производство са възразили по-специално, че делото е било от сферата на компетентността на Комисията, или от тази на френския Conseil d'État. Ищците са възразили, че те не са искали отмяна на административни актове, а са упреждали един обществен оператор, че допринася за развитието на търговски дружества в нарушение на правилата на конкуренцията, на които последните са подчинени.

15. С оглед на фактическите и правни обстоятелства, Tribunal de Commerce, Париж е постановил решение, преди да се произнесе по правния спор, с което е отложил произнасянето на решението по спора и е задал на Съда следните осем въпроса

„1) Мерки взети от една държава-членка, изразяващи се по-специално, в подпомагането, чрез Министерството на икономиката и на финансите и чрез Министерството на пощите и на далекосъобщенията на тази държава-членка, на едно дружество за експресни куриерски услуги, чрез предоставяне на логистична и търговска помощ и отказ от получаване на нормална компенсация за заплащане на нейните технически, търговски или финансови престации, трябва ли да се считат за държавни помощи, които нарушават или създават опасност от нарушаване на конкуренцията, като засягат обмена между държавите-членки по смисъла на член 92 от Договора?

2) В случай на положителен отговор на първия въпрос, възстановяването на вече предоставената финансова подкрепа, в нарушение на забраната, наложена с 61994J0039 – ЦПР - финализиран

последното изречение на член 93, параграф 3, не представлява ли, освен незабавното спиране на плащането на съответната помощ, единствения начин да се гарантира ефективността на една такава забрана?

3) В случай на положителен отговор на първия въпрос, едно предприятие, ползващо се от предоставянето на такива помощи, има ли задължението, по силата на правото на Общността, и по-специално на принципа на върховенството на правото на Общността, да прояви старание, по-специално, като провери редовността на процедурата по отпускането на помощта от гледна точка на член 93, параграф 3 от Договора за ЕО, преди да получи съответната помощ?

4) В случай на положителен отговор на третия въпрос, вредата, претърпяна от предприятията конкуренти на предприятието, ползващо се от тези помощи, поради неговото неизпълнение на задължението му да прояви старание, трябва ли също да бъде възстановена, според действащите норми на вътрешното право, за да бъде предотвратено нарушаването на разглежданите разпоредби на правото на Общността?

5) Според приложимото право на Общността, една национална юрисдикция, сезирана с искане насочено към прилагане, от гледна точка на гражданското право и в съответствие с нейното вътрешно право, на последиците от една държавна мярка въведена без да се държи сметка за процедурата на предварителен контрол, предвидена в член 93, параграф 3, последно изречение от Договора, има ли задължението да се обяви за некомпетентна, ако Комисията е била сезирана в рамките на жалба, депозирана пред нея, с оглед установяването на несъвместимостта с общия пазар на инкриминираната мярка, и то независимо че Комисията не е взела окончателното си решение и даже не се е произнесла по въпроса дали инкриминираните мерки представляват или не, държавни помощи ?

6) Алтернативно, и при същото положение, националната юрисдикция, която би се обявила за некомпетентна, задължена ли е все пак да отложи произнасянето докато изчаква решението на Комисията по въпроса дали инкриминираните мерки са държавни помощи?

7) Положението посочено в параграфи 5 и 6 влияе ли се от факта, че Комисията все още не се е произнесла, независимо че е била сезирана преди повече от две години, и че ищецът е доказал пред националната юрисдикция спешната необходимост от прекратяване на увреждащите го последици от нарушението на член 93, параграф 3, последно изречение ?

8) Обратно, не може ли да се заключи, при условия като тези посочени в параграфи 5 - 7 по-горе, че от текста на Решението на Съда от 21 ноември 1991 г. по дело С-354/90 (по-специално съображение № 14), че националната юрисдикция, като се обяви за компетентна, и като се произнесе както е поискано от нея на основание на член 93, параграф 3, изречение последно, само изпълнява мисията си за защита, до окончателното решение на Комисията, на правата на гражданите, изправени пред едно незачитане от държавните органи на забраната, посочена в член 93, параграф 3, изречение последно от Договора?"

16. На 4 февруари 1994 г. La Poste и Sofipost са призовали SFEI пред първия председател на Апелативния съд на Париж, като се произнася при условията на бързото производство, за да им разреши да подадат апелативна жалба срещу временното решение от 5 януари 1994 г. Това искане е било отхвърлено с Определение от 24 март 1994 г.

61994J0039 – ЦПР - финализиран

Относно допустимостта на преюдициалните въпроси

17. ТАТ и SFMI твърдят, че преюдициалните въпроси са недопустими поради липсата на компетентност на препращащата юрисдикция, липсата на описание на фактическия и правен контекст на делото в препращащото определение, нарушаването на принципа на състезателното начало и накрая поради злоупотреба с процесуални правомощия.

18. Те изтъкват, на първо място, че съществуващия предмет на спора по главното производство е дали Френската република е нарушила член 93, параграф 3 от Договора, като не е нотифицирала Комисията за мерките в полза на SFMI и на Chronopost и, при положителен отговор, последиците, които произтичат от това. А във Франция, единствени административните съдилища са били компетентни да контролират законността на административните актове, свързани с отпускането на помощ. Гражданските съдилища не са също така компетентни да разпореждат връщането на една помощ или да осъдят държавата да заплати обезщетение за загуби и пропуснати ползи. Тъй като при това положение Tribunal de Commerce, Париж очевидно бил некомпетентен, поставените въпроси не били необходими за разрешаването на спора.

19. На второ място, препращащото решение не уточнява естеството на логистичната и търговска помощ, предоставена от La Poste на SFMI и на Chronopost. Освен това, ненормално ниският характер на даваното в замяна на тази помощ е само упоменат, без да бъде доказан. При това положение, за страните, които искали да представят възражения на Съда било почти невъзможно да го направят по съответен начин и Съдът не би могъл да отговори правилно на въпросите, които са му поставени.

20. На трето място, тъй като дебатите пред препращащата юрисдикция са се отнасяли само до въпроси във връзка с компетентността, тя е приела, че някои фактически твърдения са доказани. Поради това, ако Съдът се е произнесъл по преюдициалния въпрос, той го е сторил на основата на неточни твърдения и в нарушение на правата на защита на ответниците по главното производство.

21. На четвърто място, процедурата по преюдициалното препращане е била недобросъвестно използвана, за да се заобиколи пречката, която се явява за ищците по главното производство в резултат на бавността, с която Комисията се произнася. С първия си въпрос, националният съдия, в същност не се ограничавал да попита дали разглежданите мерки представляват помощ по смисъла на член 93, параграф 3 от Договора, а искал още да разбере дали те са съвместими с Договора, което е от изключителната компетентност на Комисията. Ищците по главното производство е трябвало да подадат срещу нея иск за установяване на неправомерно бездействие., или иск за отмяна на решението за отказ за започване на процедура за консултация съгласно член 93, параграф 2 от Договора.

22. От своя страна, френското правителство оспорва единствено допустимостта на първия въпрос. Така както е формулиран, той оставя впечатлението, че националната юрисдикция вече е стигнала до извода, че SFMI и Chronopost са получили преимущества без нормално насрещно задължение и следователно, че те са се ползвали от държавни помощи. Препращащото решение обаче не съдържа посочване на фактическите и правни съображения, които са довели Tribunal de Commerce, Париж до такъв извод. Недоустимостта е още по-явна, тъй като спорните фактически въпроси са изключително сложни.

23. Тези основания и аргументи не биха могли да бъдат приети.

24. По отношение на твърдението за некомпетентност на преpraщaщата юрисдикция, следва да се припомни, че Съдът не е този, който трябва да проверява дали преpraщaщото решение е било взето в съответствие с правилата на вътрешното право за организиране на правораздавателното производство. Съдът трябва да се придържа към преpraщaщото решение, произлизащо от една юрисдикция на държава-членка, докато то не е било докладвано в рамките на производствата за отмяна, предвидени евентуално от вътрешното право (вж. Решения на Съда от 20 октомври 1993 г. по дело *Valocchi*, C-10/92, Recueil стр. I-5105, точки 16 и 17, и Решение от 14 януари 1982 г. по дело *Reina*, 65/81, Recueil стр. 33, точки 7 и 8).

25. Когато става въпрос за доводите, изведени от липсата на описание на фактическия и правен контекст на спора в преpraщaщото решение, нарушаването на принципа на състезателното начало и на злоупотребата с процесуални правомощия, следва, като начало, да се отбележи, че те не се отнасят до първия въпрос.

26. Наистина, преpraщaщото решение излага в подробности мерките, които ищите по главното производство, в случай че националната юрисдикция би констатирала нарушение на член 93, параграф 3, последно изречение, са поискали, както и становищата на страните по главното производство относно компетентността на преpraщaщата юрисдикция с оглед паралелното сезиране на Комисията. От една страна, въпроси 2 - 4 се отнасят точно до последиците, с които една национална юрисдикция може да свърже липсата на предварително нотифициране за проекти за държавни помощи. От друга страна, въпроси 5 - 8 се отнасят до компетентността на преpraщaщата юрисдикция в случай на паралелно сезиране на Комисията.

27. Ако е вярно, че преpraщaщото решение представя много накратко фактическата и правна рамка, която е в основата на първия въпрос, това обстоятелство не е все пак в състояние, в случая, да доведе до неговата недопустимост. Наистина, това сбито представяне позволява да се разбере първия въпрос в смисъл, че той се ограничава до това да попита Съда дали предоставянето на логистична и търговска помощ, без нормална насрещна престация от едно публично предприятие на неговите частни дъщерни дружества, които упражняват дейност отворена за свободна конкуренция, може да представлява държавна помощ по смисъла на член 92 от Договора.

28. От предходните съображения следва, между другото, че доводът извлечен от твърдяната злоупотреба с процесуални правомощия трябва също да бъде отхвърлен. С първия си въпрос преpraщaщата юрисдикция не иска от Съда да навлезе в сферата на изключителната компетентност на Комисията, като се произнесе относно съвместимостта на разглежданите мерки с общия пазар. Тя се ограничава да иска разяснения относно приложимостта на член 92, параграф 1 от Договора по отношение на мерки, като тези, предмет на спора, за да може да бъде в състояние да определи последиците от едно евентуално нарушение на забраната за предварително осъществяване на проекти за помощи, предвидена в член 93, параграф 3, последно изречение от Договора.

29. Следователно трябва да бъдат разгледани поставените въпроси.

30. Като се има предвид, че въпроси 5 - 8 се отнасят до това дали националната юрисдикция е компетентна и може да продължи разглеждането на делото независимо от паралелното сезиране на Комисията, следва те да бъдат разгледани преди въпроси 1 - 4 относно понятието държавна помощ и относно мерките, които

следва да бъдат разрешени в случай на нарушение на последното изречение на член 93, параграф 3 от Договора-

По въпроси 5 - 8

31. Със своите въпроси 5 - 8, националната юрисдикция пита по същество, какво поведение трябва да възприеме когато бъде сезирана с искане, целящо тя да определи последиците от нарушението на член 93, параграф 3, от Договора, когато Комисията е сезирана паралелно и не се е произнесла още по въпроса дали разглежданите държавни мерки представляват държавна помощ. Националната юрисдикция се пита по-специално дали тя трябва да се обяви за некомпетентна (въпрос 5) или, най-малкото, да отложи вземането на решение докато Комисията приеме становище относно категоризирането на въпросните мерки (въпрос 6) или, напротив, дали тя трябва да се обяви за компетентна и да защити правата на гражданите в случай на нарушение на член 93, параграф 3 от Договора, от държавата като се произнесе с исканото решение (въпрос 8). Накрая, националната юрисдикция пита, дали обстоятелството, че Комисията е сезирана преди повече от две години, и че ищците по главното производство са доказали неотложността на положението, има значение за отговора, който трябва да бъде даден на предходния въпрос (въпрос 7).

32. Според ТАТ, когато Комисията е била сезирана, но трябва още и да реши дали разглежданите мерки представляват държавна помощ, националната юрисдикция трябва да се обяви за некомпетентна, за да не създаде риск от разминаване между нейното решение и това на Комисията. В случай че Комисията по-късно вземе решение, че мерките не представляват държавна помощ, националното производство, имащо за цел възстановяването на помощта въз основа на член 93, параграф 3, в действителност би загубило всякаква правна основа. Субсидиарно, ТАТ твърди, че националната юрисдикция е задължена да отложи произнасянето на решението докато Комисията реши дали мерките представляват помощ. И накрая, то отбелязва, че помощта, ако се приеме, че тя съществува, би трябвало да се разглежда като помощ съществуваща поради ненормално дългото време, което е нужно на Комисията за да стигне до решение, така че тя не би могла да бъде предмет на възстановяване, а само да бъде премахната или изменена в бъдеще.

33. Тези доводи не могат да се приемат.

34. В тази насока, следва да се припомни системата за контрол на държавните помощи, създадена с Договора и ролите, които имат съответно Комисията и националните юрисдикции при нейното прилагане.

35. Член 92, параграф 1 от Договора разпорежда, че „Освен изключенията, предвидени в настоящия договор, несъвместими с общия пазар - доколкото те засягат търговията между държави-членки - са помощите, отпускани от държавите, със средства на държавата, под каквато и да е форма, които нарушават или създават опасност от нарушаване на конкуренцията, като подпомагат някои предприятия или производства”.

36. Тази принципна забрана на държавните помощи не е нито абсолютна, нито безусловна, след като именно член 92, параграф 3, предоставя на Комисията широки правомощия за преценка с оглед допускане на помощи като изключение от общата забрана на посочения параграф 1. Преценката, в тези случаи, на съвместимостта или несъвместимостта с общия пазар на една държавна помощ повдига въпроси, предполагащи съобразяването и преценката на сложни икономически факти и

61994J0039 – ЦПР - финализиран

обстоятелства, които могат да се променят бързо (Решение от 14 февруари 1990 г., наричано „Boussac”, по дело Франция/Комисия, C-301/87, Recueil, стр. I-307, точка 15).

37. По тази причина, Договорът е предвидил, в своя член 93, една специална процедура за организиране на постоянното изследване и контрола на помощите от Комисията. Що се отнася до новите помощи, които държавите-членки биха имали намерението да предоставят, създадена е една предварителна процедура, без която нито една помощ не би могла да се счита редовно предоставена. По силата на член 93, параграф 3, първо изречение от Договора, проектите за предоставяне или изменение на помощи трябва да бъдат нотифицирани на Комисията преди тяхното осъществяване.

38. Тогава, тя пристъпва към един първи преглед на планираните помощи. Ако, след този преглед Ж се стори, че един проект не е съвместим с общия пазар, тя открива незабавно консултативната процедура за преглед, предвидена в член 93, параграф 2. От член 93, параграф 3, последно изречение на Договора следва, че през целия предварителен период, заинтересуваната държава-членка не може да привежда в изпълнение проекта за помощ. В случай на откриване на консултативната процедура за преглед, тази забрана се запазва до вземането на решението на Комисията за съвместимостта на проекта за помощ с общия пазар (вж. Решение от 30 юни 1992 г., Италия/Комисия, C-47/91, Recueil стр. I-4115, точка 24). Обратно, ако Комисията не реагира в срок от два месеца след нотификацията, заинтересуваната държава-членка тогава може да приведе в изпълнение проекта за помощ след като предупреди за това Комисията (Решение от 11 декември 1973 г. по дело Lorenz, 120/73, Recueil стр. 1471, точка 4).

39. Колкото до участието на националните юрисдикции, то е резултат от директния ефект, признат на забраната за привеждане в изпълнение на проекти за помощи, издадена от член 93, параграф 3, последно изречение. В това отношение Съдът е уточнил, че незабавната приложимост на забраната за привеждане в изпълнение, посочена от този член се разпростира по отношение на всяка помощ, която би била приведена в изпълнение без да е била съобщена, и че в случай на нотификация, той се проявява в предварителния етап, а ако Комисията започне състезателно производство, до окончателното решение (Решения по дело Lorenz, посочено по-горе, точка 8 и Решение от 21 ноември 1991 г., Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires и Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, C-354/90, Recueil стр. I-5505, точка 11, наричано по-нататък „Решение по дело FNCE”).

40. Националните юрисдикции трябва да гарантират на гражданите, че едно нарушение на член 93, параграф 3, последно изречение на Договора, ще има всички предвидени последици, в съответствие с тяхното вътрешно право, що се отнася както до валидността на актовете по изпълнението, така и до възстановяването на отпуснатата финансова помощ при незачитане на тази разпоредба или на евентуални временни мерки (вж. Решение по дело FNCE, посочено по-горе, точка 12).

41. В рамките на контрола за спазването от държавите-членки на задълженията, които са им вменени от членове 92 и 93 от Договора, националните юрисдикции и Комисията изпълняват допълващи се и различни роли.

42. Когато те прилагат последиците от едно нарушение на член 93, параграф 3, последно изречение, националните юрисдикции не могат да се произнасят по съвместимостта на мерките за помощ с общия пазар, тъй като тази преценка е от 61994J0039 – ЦПР - финализиран

изключителната компетентност на Комисията, под контрола на Съда на Европейските общности (вж. Решение по дело FNCE, посочено по-горе, точка 14).

43. Колкото до Комисията, тя не може, противно на националните юрисдикции, да разпреди възстановяването на една държавна помощ, с единствения мотив, че тя не е била съобщена в съответствие с член 93, параграф 3 от Договора (вж. Решение по дело Boussac, посочено по-горе, точки 19 - 22, и Решение от 21 март 1990 г. по дело Белгия/Комисия, C-142/87, Recueil, стр. I-959, точки 15 - 20; Решение по дело FNCE, посочено по-горе, точка 13). Тя трябва първо, след като е дала възможност на заинтересуваната държава-членка да даде обяснения в тази връзка, да я задължи, с едно временно решение, в очакване на резултата от прегледа на помощта, да спре незабавно плащането Ж и да предостави на Комисията, в определения от нея срок, всички документи, сведения и данни необходими за изследване съвместимостта на помощта с общия пазар. Само ако държавата-членка пропусне, независимо от задължението наложено от Комисията, да достави исканите сведения, тя има право да сложи край на процедурата, да вземе решение установяващо съвместимостта или несъвместимостта на помощта с общия пазар въз основа на сведенията, с които тя разполага и, ако такъв е случаят, да изиска възстановяването на стойността на вече изплатената помощ (вж. решението Boussac, посочено по-горе, точки 19 и 21).

44. При тези условия, откриването от Комисията на една процедура за предварителен преглед, на основание член 93, параграф 3, или на състезателното производство за преглед, предвидена в член 93, параграф 2, не би могло да освободи националните юрисдикции от тяхното задължение да опазват правата на гражданите в случай на нарушение на задължението за предварителна нотификация.

45. Всяко друго тълкуване би довело до насърчаване на нарушаването от държавите-членки на забраната за привеждане в изпълнение на проекти за помощи. Като се има предвид, че Комисията може да разпреди само спирането на допълнителните плащания, докато не приеме окончателното си решение по същество, ползата от член 93, параграф 3 от Договора би била намалена, ако сезирането на Комисията трябваше да попречи на националните юрисдикции да приложат последиците свързани с нарушението на тази разпоредба.

46. Не би могло да се приеме също така, закъснението, с което Комисията е приключила своя предварителен преглед да може да има като последица преобразуването на една отпусната в нарушение на член 93, параграф 3, последно изречение от Договора, помощ, в една съществуваща помощ, която би могла да бъде премахната само за в бъдеще.

47. Наистина, Съдът е присъдил, че когато една държава-членка нотифицира един проект за мерки на Комисията, последната трябва да реши в срок от два месеца да открие или не процедурата по член 93, параграф 2. Ако Комисията не вземе становище в този срок, държавата-членка може да приведе в изпълнение проекта, след като Ж изпрати предизвестие. Тогава помощта се разглежда като съществуваща помощ, подчинена на контрола, предвиден в член 93, параграфи 1 и 2 (Решение по дело Lorenz, посочено по-горе, точки 4 и 5).

48. Тази съдебна практика се основава обаче на необходимостта да се държи сметка за законния интерес на съответната държава-членка, да бъде бързо информирана за правното положение. Този елемент отсъства, когато държавата е привела в изпълнение проекти за мерки, без да ги е нотифицирала предварително на Комисията. Ако е имала съмнения относно естеството на държавна помощ на мерките, които е проектирала, тя е имала възможност да защити интересите си като 61994J0039 – ЦПР - финализиран

съобщи проекта си на Комисията, което би задължило последната да вземе становище в срока от два месеца.

49. И накрая, добре е да се отбележи, че за да бъде в състояние да определи дали една държавна мярка, въведена без да се държи сметка за предварителното производство за преглед, установено в член 93, параграф 3, би трябвало да бъде или не подложена на нея, една национална юрисдикция може да бъде принудена да тълкува понятието помощ, посочено в член 92 от Договора (Решение от 22 март 1977 г. по дело *Steinike und Weinlig*, 78/76, Recueil стр. 595, точка 14 и Решение от 30 ноември 1993 г. по дело *Kirsammer-Hack*, C-189/91, Recueil стр. I-6185, точка 14).

50. Ако изпитва съмнения относно определянето като държавна помощ на разглежданите мерки, националната юрисдикция може да поиска от Комисията пояснения по този въпрос. В съобщението си от 23 ноември 1995 г. относно сътрудничеството между Комисията и националните юрисдикции в областта на държавните помощи (ОВ С 312, стр. 8), Комисията изрично е насърчила националните юрисдикции да влизат във връзка с нея когато срещат трудности при прилагането на член 93, параграф 3 от Договора и е обяснила естеството на сведенията, които тя е в състояние да предостави. В тази насока трябва да се подчертае, че по силата на задължението за лоялно сътрудничество между институциите на Общността и държавите-членки, произтичащо от член 5 от Договора (Определение на Съда от 13 юли 1990, C2/88, Imm., Zwartveld и др., Recueil стр. I-3365, точки 17 и 18), Комисията трябва да отговори в най-кратки срокове, на исканията на националните юрисдикции.

51. Освен това, националната юрисдикция може или трябва, в съответствие с член 177, алинеи втора и трета от Договора, да постави преюдициален въпрос на Съда относно тълкуването на член 92 от Договора.

52. Когато е вероятно, че ще мине известно време преди националната юрисдикция да произнесе окончателно решение, тя трябва да прецени необходимостта да разпореди временни мерки, като спиране на разглежданите мерки, за да бъдат защитени интересите на страните.

53. При това положение, следва да се отговори на въпросите от 5 до 8, че една национална юрисдикция, когато е сезирана с искане да приложи последиците от нарушението на член 93, параграф 3, последно изречение от Договора, когато Комисията е била сезирана паралелно и не се е произнесла още по въпроса дали разглежданите държавни мерки представляват държавни помощи, не е длъжна нито да се обяви за некомпетентна, нито да отложи произнасянето на решението, докато Комисията вземе становище по категоризирането на разглежданите мерки. С оглед определянето дали последните е трябвало да бъдат съобщени на Комисията, на една национална юрисдикция може да се наложи да тълкува и да прилага понятието помощ. При съмнение, тя може да поиска от Комисията пояснения. Освен това, тя може или трябва, в съответствие с член 177, алинеи втора и трета от Договора, да постави преюдициален въпрос на Съда. В случай на допитване до Комисията или на преюдициално препращане, тя трябва да прецени необходимостта от определянето на привременни мерки за да бъдат охранени интересите на страните докато тя се произнесе с окончателно решение.

По първия въпрос

54. С първия въпрос, националната юрисдикция иска да разбере по същество, дали предоставянето на логистична и търговска помощ, без нормална насрещна 61994J0039 – ЦПР - финализиран

престация, от едно публично предприятие, на неговите частни дъщерни дружества, които упражняват дейност, отворена за свободна конкуренция може да представлява държавна помощ по смисъла на член 92 от Договора.

55. На първо място, следва да се отбележи, от една страна, че разглежданите мерки никога не са били нотифицирани на Комисията, тъй като френското правителство е смятало, че те не представляват държавни помощи, а от друга страна, че сезирана с жалба през 1990 г., Комисията все още не е в състояние, след отмяната на едно първо решение за отхвърляне на жалбата през 1992 г., да се произнесе относно категоризирането на логистичната и търговска помощ, оказвана от La Poste на SFMI и на Chronopost.

56. Следва също да се отбележи че френското правителство и Комисията са на едно мнение относно факта, че така както е зададен, първият въпрос предполага положителен отговор. И двете подчертават също, че преценката на това, което е нормално възнаграждение изисква задълбочен и комплексен икономически анализ на разходите, свързани с разглежданите престации, и че препращащото решение не съдържа достатъчно сведения в тази насока.

57. Следва да се възприеме становището, според което осигуряването на логистична и търговска помощ без нормална насрещна престация от едно публично предприятие на неговите частни дъщерни дружества, извършващи дейност, отворена за свободна конкуренция може да представлява държавна помощ по смисъла на член 92 от Договора.

58. Наистина, тази разпоредба има за предмет да предотврати търговията между държавите-членки да бъде засегната от преимущества, предоставени от публичните органи, които, под различни форми, нарушават или създават опасност от нарушаване на конкуренцията, като третират по-благоприятно някои предприятия или някои производства (Решение от 15 март 1994 г. по дело Banco Exterior de España, C-387/92, Recueil стр. I-877, точка 12, и Решение от 2 юли 1974 г., Италия/Комисия, 173/73, Recueil стр. 709, точка 26). Понятието за помощ обхваща при това положение не само положителните престации, като субсидии, но също и намеси, които под различни форми облекчават разходите, които при нормални условия са в тежест на бюджета на едно предприятие, и които по този начин, без да бъдат субсидии в тесния смисъл на думата, са от същото естество и имат същите последици (Решение по дело Banco Exterior de España, посочено по-горе, точка 13).

59. От изложените по-горе съображения следва, че предоставянето на стоки или услуги при преференциални условия може да представлява държавна помощ (Решения от 2 февруари 1988 г. по съединени дела Кооу и др./Комисия, 67/85, 68/85 и 70/85, Recueil стр. 219, точка 28, и Решение от 29 февруари 1996 г. Белгия/Комисия, C-56/93, все още непубликувано в Recueil, точка 10).

60. С цел да се прецени дали една държавна мярка представлява помощ, трябва, следователно да се определи дали ползващото се предприятие получава едно икономическо предимство, което не би получило при нормални пазарни условия.

61. В рамките на този въпрос, националната юрисдикция е тази, която трябва да определи нормалното възнаграждение за разглежданите престации. Една такава преценка предполага икономически анализ, който отчита всички фактори, които едно предприятие, действащо при нормални пазарни условия, би трябвало да вземе предвид при определянето на заплащането за предоставяните услуги.

62. С оглед на изложените по-горе съображения, следва да се отговори на първия въпрос, че предоставянето на логистична и търговска помощ от едно публично предприятие на неговите частни дъщерни дружества, които упражняват дейност, отворена за свободна конкуренция може да представлява държавна помощ по смисъла на член 92 от Договора, ако заплащането получавано в замяна е по-ниско от това, което би било поискано при нормални пазарни условия.

По втория въпрос

63. С втория въпрос, препращащата юрисдикция пита по същество, дали една национална юрисдикция, от която е поискано да разпорежи връщането на помощи, трябва да уважи това искане, ако установи, че помощите не са били нотифицирани на Комисията.

64. Според испанското правителство, нарушението на задължението за нотификация, записано в член 93, параграф 3, може да бъде основание само за привременни мерки, най-строгата от които е спирането на изплащането на помощта. Възстановяването би могло да бъде разпоредено само след като бъде установена несъвместимостта на помощта с общия пазар. Ако националните юрисдикции разпоредят възстановяване, те биха предрешили въпроса по същество.

65. ТАТ, испанското, френското и германското правителство също изтъкват, че националните юрисдикции никога не са задължени да разпоредят възстановяването. Би било наистина парадоксално нарушението на задължението за спазване на форма, предвидено в член 93, параграф 3 от Договора, да води задължително до възстановяване на помощта, след като Комисията не била принудена да го разпореди, когато установи несъвместимостта на помощта с общия пазар.

66. Тези становища не могат да бъдат възприети.

67. Трябва да се отбележи, първо, че ролята на националната юрисдикция, сезирана с искане, основано на последното изречение на член 93, параграф 3 от Договора, надхвърля тази на съдията, произнасящ се по искането за допускане на обезпечение. Националната юрисдикция има задължението да гарантира, чрез окончателното решение, което тя постановява по едно такова дело, защита срещу последиците от незаконното прилагане на помощите. Освен това, нейното решение не може да бъде оспорвано от Комисията. Едно нейно окончателно решение за съвместимост, всъщност не отстранява *a posteriori* нередовността на незаконните мерки за предоставянето на помощта (вж. Решение по дело FNCE, посочено по-горе, точка 16).

68. След това, от посоченото по-горе Решение по дело FNCE, точка 12, следва, че изводът, че една помощ е била отпусната в нарушение на последното изречение на член 93, параграф 3, трябва, по принцип, да доведе до нейното възстановяване, в съответствие с вътрешните процесуални норми.

69. Всяко друго тълкуване би довело до насърчаване на нарушаването от държавите-членки на забраната посочена в член 93, параграф 3 от Договора. Така, в случай, че националните юрисдикции биха могли да разпоредят само спирането на всякакви нови плащания, отпуснатите вече помощи биха останали до окончателното решение на Комисията, установяващо несъвместимостта на помощта с общия пазар и разпореждащо връщането ѝ.

70. Като се има предвид значението, което има за доброто функциониране на общия пазар, спазването на процедурата за предварителен контрол на проектите за държавни помощи, националните юрисдикции трябва, по принцип, да уважават искания за възстановяване на помощите, платени в нарушение на член 93, параграф 3 от Договора. Независимо от това, както е изтъкнал генералния адвокат, в точки 73 - 88 от своето заключение, могат да се явят изключителни обстоятелства, при които би било неподходящо да се разпореди връщането на една помощ.

71. При това положение, следва да се отговори на втория въпрос, че една национална юрисдикция, от която е било поискано да разпореди възстановяването на помощи, трябва да уважи това искане, ако установи, че помощите не са били нотифицирани на Комисията, освен ако поради изключителни обстоятелства, възстановяването би било неуместно.

По третия и по четвъртия въпрос

72. Със своя трети и четвърти въпрос, националната юрисдикция пита по същество, дали ползвателят на една помощ, който не проверява дали тя е била нотифицирана на Комисията в съответствие с член 93, параграф 3 от Договора, може да носи отговорност въз основа на правото на Общността.

73. Трябва да се отбележи, че механизмът за контрол и преглед на държавните помощи, уреден в член 93 от Договора не налага специфично задължение за ползвателя на помощта. От друга страна, задължението за съобщаване и предварителната забрана за привеждане в изпълнение на проектите за помощи, предвидени в член 93, параграф 3, се отнасят до държавите-членки. От друга страна, той, също е адресат на решението, с което Комисията установява несъвместимостта на една помощ и му отправя покана да я премахне в определения от нея срок.

74. При това положение, правото на Общността, не дава достатъчно основание за ангажиране отговорността на ползвателя, който не е проверил дали помощта, която е получил е била надлежно нотифицирана на Комисията.

75. Това не изключва, все пак, възможността за прилагане на вътрешното право за извъндоговорната отговорност. Ако, според него, приемането от един икономически оператор, на една незаконна подкрепа, която е в състояние да причини вреда на други икономически оператори може, при определени условия, да ангажира неговата отговорност, принципът за недискриминация може да мотивира националния съдия да ангажира отговорността на ползвателя на една държавна помощ, изплатена в нарушение на член 93, параграф 3 от Договора.

76. С оглед на изложените по-горе съображения, следва да се отговори на третия и на четвъртия въпрос, че ползвателят на една помощ, който не провери дали тя е била нотифицирана на Комисията в съответствие с член 93, параграф 3 от Договора, не може да носи отговорност единствено въз основа на правото на Общността.

По съдебните разноски

77. Разноските, направени от френското, германското и испанското правителство, както и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски..

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, поставени от Tribunal de Commerce, Париж, с Решение от 5 януари 1994 г., реши :

1) Една национална юрисдикция, когато е сезирана с искане за прилагане на последиците от нарушението на член 93, параграф 3, последно изречение от Договора за ЕО, когато паралелно с нея е била сезирана Комисията и тя не се е произнесла още по въпроса дали разглежданите държавни мерки представляват държавни помощи, не е длъжна нито да се обяви за некомпетентна, нито да отложи произнасянето на решението си докато Комисията вземе становище по категоризирането на разглежданите мерки. С оглед да определи дали последните би трябвало да бъдат нотифицирани на Комисията, на една национална юрисдикция се налага да тълкува и да прилага понятието за помощ. В случай на съмнение, тя може да поиска разяснения от Комисията. Освен това, тя може, или трябва, в съответствие с член 177, алинеи втора и трета от Договора за ЕО, да постави преюдициален въпрос на Съда. В случай на консултиране на Комисията или на преюдициално препращане на Съда, тя трябва да прецени необходимостта да постанови временни мерки, за да защити интересите на страните докато се произнесе с окончателно решение.

2) Предоставянето на логистична и търговска помощ от едно публично предприятие на неговите частни дъщерни дружества, които упражняват дейност, отворена за свободна конкуренция може да представлява държавна помощ по смисъла на член 92 от Договора за ЕО, ако получаваното в замяна заплащане е по-ниско от това, което би било искано при нормални пазарни условия.

3) Една национална юрисдикция, от която е било поискано да разпреди връщането на помощи трябва да уважи това искане, ако установи, че помощите не са били нотифицирани на Комисията, освен ако, поради изключителни обстоятелства, връщането е неуместно.

4) Отговорността на ползвателя на една помощ, който не е проверил, дали тя е била нотифицирана на Комисията в съответствие с член 93, параграф 3 от Договора не може да бъде ангажирана единствено въз основа на правото на Общността.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 11 юли 1996 година.

Подписи